

MENTORPROGRAMM

EESTI KARJÄÄRINÕUSTAJATE ÜHINGU LIIKMETELE

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS
2. EESMÄRGID
3. MENTORPROGRAMMI KESTVUS JA REGISTREERIMINE
4. TERMINID
5. MENTORPROGRAMMI ROLLID JA VASTUTUS
6. MENTORLUSTEGEVUSE KOOSTÖÖPÕHIMÕTTED
7. MENTORI VALIKU JA TEGEVUSE PÕHIMÕTTED
8. MENTEEKS KANDIDEERIMINE
9. MENTORPAARIDE MOODUSTAMINE
10. MENTORPROGRAMMI TUGISÜSTEEM
11. MENTORPROGRAMMI KASU ERINEVATELE OSAPOOLTELE
12. MENTORPROGRAMMI ELLUVIIMISE KOORDINEERIMINE

1. SISSEJUHATUS

Eesti Karjäärinõustajate Ühing (edaspidi ühing) soovib oma liikmetele pakkuda mitmekülgseid võimalusi nende professionaalse arengu toetamiseks. Käesolevas dokumendis kirjeldatud **ühingu liikmetele suunatud mentorprogramm** on välja töötatud karjäärispetsialistide professionaalse arengu toetamiseks ning aitab laiemas plaanis kaasa karjääriteenuste arengule Eestis.

Mentorprogramm käivitati 2020. aastal pilootprojektina ja jätkub 2021.aastal¹.

Mentorprogramm on suunatud kõigile ühingu liikmetest karjäärispetsialistidele. Karjäärispetsialisti all on mentorprogrammis mõeldud spetsialisti, kes on inimestele abiks karjääri kujundamisega seotud otsuste langetamisel. Ta toetab inimesi kutse, töö, koolituse ja haridustee valimisel elukäigu jooksul. Karjäärispetsialistid töötavad nõustamiskeskustes, haridusasutustes jt organisatsioonides nii avalikus, era- kui kolmandas sektoris (Karjäärispetsialisti kutsestandard).

Mentorprogrammi² koostasid KNÜ mentorluse töörühma liikmed: Teily Allas (töörühma juht), Elliko Konno, Külli Klara Jõe, Anna Gramberg, Pille Pesti, Ave Karu, Kristel Lään-Saarik.

Täname väärtuslike kommentaaride eest: Mare Lehtsalu, Virve Kinkar, Piret Jamnes, Tiiu Allikvee, Triin Peitel, KNÜ 2019. aasta suvekoolis ja 2020. aasta mentorprogrammi seminaril osalejad.

Käesoleva mentorprogrammi dokumendi koostamisel on kasutatud järgnevaid allikaid:

* KNÜ 2015.–2017. aastal tegutsenud mentorluse töörühma arutelude kokkuvõtteid (liikmed: Liis Mäeots, Elliko Konno, Katriin Visamaa, Mirjam Lindpere, Terje Veide, Mare Lehtsalu, Kristel Lään, Igor Novitski, Ave Vilu).

* Karjääriõpet edendavate pilootkoolide karjäärikoordinaatorite mentorprogrammi.

¹ Mentorprogrammi piloodi kokkuvõtte leiab KNÜ kodulehelt: <http://kny.ee/mentorlus/>

² Esimene versioon valmis 2019. aasta sügisel, käesolev 2020. aasta kevadel, täiendatud 2021.a. suvel.

materjale (SA Innove).

- * Eesti Mentorite Koja veebileht: <https://mentoritekoda.ee/kojast/mentorlus/>
- * Kutsestandard: Karjäärispetsialist, tase 6 (2017). Hariduse kutseõukogu.
- * Karjäärinõustamise eetikakoodeks (2014). Eesti Karjäärinõustajate Ühing.

2. EESMÄRGID

Ühingu on mentorprogrammi elluviimisel kaks suuremat eesmärki.

Esiteks, võimaldada soovi avaldanud ühingu liikmetest karjäärispetsialistidel saada mentorlussuhte kaudu tuge ning juhendamist valdkonnas juba pikemalt tegutsenud, kogunud ja mentori rolliks ettevalmistunud kolleegilt. Teiseks, võimaldada kogenumatel ühingu liikmetel panna ennast proovile mentori rollis ja tõsta oma professionaalset taset.

Mentorprogrammi oodatav tulemus on järgmine:

1. On loodud eeldused ja tingimused, et ühingu liikmed saavad vastavalt personaalsele vajadusele ja võimalustele osaleda koordineeritult toimivas mentorprogrammis.
2. Mentorina tegutsevad karjäärispetsialistid on omandanud vastavad pädevused.
3. Programmis osalenud mentee oskab senisest tõhusamalt määratlada oma arenguvajadust ja kavandada ennastjuhtiva õppijana oma professionaalset taset.
4. Mentorpaar on vastastikku kogemuste vahetamise kaudu kinnistanud karjäärispetsialisti tööks olulisi väärtusi ja hoiakuid.

3. MENTORPROGRAMMI KESTVUS JA REGISTREERIMINE

Mentorprogrammi kestus. Mentorprogramm kestab 9 kuud (oktoober – juuni).

Mentorlussuhte kestus. Mentorsuhte kestvus on 6 kuud (jaanuar – juuni).

Mentorpaaride kohtumiste sagedus. Mentorpaarid kohtuvad programmis osalemise vältel soovituslikult vähemalt 6 korda. Kohtumiste aeg ja viis lepitakse omavahel kokku.

Mentorprogrammis osalemises täidavad mentoriks ja menteeks soovijad registreerimisvormi. Info mentorprogrammi ja registreerimise avamise kohta saadetakse ühingu liikmetele listi kaudu ning on avaldatakse KNÜ kodulehel. Kui registreerimisvormil pole võimalik registreerida, saab oma soovist teada anda mentorprogrammi koordinaatorile.

4. TERMINID

Mentor – kogemuste ja vajaliku väljaõppega karjäärispetsialist, kes on tuge vajavale ühingu liikmele usalduslik toetaja ja aitab menteel areneda nii professionaalses plaanis kui inimesena. Mentor esitab menteele väljakutseid, julgustab, küsib küsimusi, andmata ise kiirelt vastuseid, peegeldab. Mentoriga saab arutada tööalaseid, endale olulisi küsimusi ja ideid ning seeläbi avastada ja arendada ennast ning jõuda paremate/toimivate lahendusteni. Mentor jagab praktilist infot, sealhulgas, milliseid asjakohaseid ja tõhusaid meetodeid kasutada kliendijuhtumite puhul.

Mentee – karjäärispetsialistina juba tegutsev või tööd alustav isik, kes soovib ennast arendada ja saada tuge kogunud karjäärispetsialistilt (mentorilt). Mentee panustab iseenda eesmärgipärasesse enesearengusse, õppides näiteks, kuidas olla ennastjuhtiv, hoida iseennast töökorras või tulla toime keeruliste juhtumitega. Menteel on võimalus omandada kogemusi, teada saada erinevaid lähenemisviise ja jõuda seeläbi kogunud spetsialisti abiga parimate lahendusteni ning kasvada enesearengu suunajaks.

Mentorpaar – koostöösuhte/partnerlussuhte osapooled, kelleks on mentor ja mentee.

Mentorlus – partnerlussuhe, mille jooksul mentor toetab ja arendab menteed. Mentorlus on koostöösuhe, mis aitab avada mentee potentsiaali ning mis inspireerib ja toetab teda tööalaste ja isiklike eesmärkide saavutamisel. Mentorlus on alguse ja

lõpuga eesmärgistatud protsess, kus mõlema poole ootused, õigused ja kohustused on selgelt kokku lepitud (*Eesti Mentorite Koda*).

Mentorprogramm – ühingu Mentorprogrammi töörühma poolt välja töötatud ning juhatuse poolt kinnitatud tegevused ja põhimõtted mentorluse toimimiseks ja toetamiseks.

Kogemustering või kosisioon – mentoritele ja menteedele mõeldud, vähemalt kahel korral programmi kestuse jooksul kooskäiv kogemuste vahetamise ja vastastikuse õppimise ühisring.

5. MENTORPROGRAMMI ROLLID JA VASTUTUS

KNÜ juhatuse roll

- Ühingu liikmete teavitamine mentorluse võimalusest, sh info kajastamine ühingu kodulehel jt infokanalites.
- Mentorprogrammi osaliste tunnustamine.

Mentorprogrammi töörühma roll

- Mentorprogrammi käivitamine, arendamine ja käigus hoidmine.
- Koordinaatorite tegevuse igakülgne toetamine.
- Programmi dokumentatsiooni koostamine.
- Abi mentorite kaasamisel ja mentorpaaride moodustamisel.
- Mentorprogrammi pilootprojekti monitooringu tegevuskava koostamine ja tagasiside ankeetküsitluse koostamine.

Koordinaatorite roll

- Mentorpaaride moodustamiseks info kogumine ja jagamine programmis osalevate mentorite ja menteede vahel.
- Mentorprogrammi mentorpaaride tegevuste koordineerimine.
- Mentorpaaride sobitamise töörühma juhtimine ja kaasa aitamine mentorpaaride moodustamisel.

- Mentorite koolituse ja menteede töötoa koordineerimine koos mentorprogrammi töörühma ja ühingu juhatusesega.
- Mentorprogrammis osalejatelt tagasiside kogumine ja kokkuvõtete tegemine.

Mentee roll

- Aktiivne õppimine.
- Tegutsemine karjäärispetsialistina järjepidevalt enda arendamise ja eneseanalüüsiga.
- Avatus uutele lähenemistele ja ideedele.
- Mentorlussuhtes aktiivsem osapool, mentoriga kohtumiste algatamine.
- Enda eesmärkide seadmine ja liikumine nende täitmise suunas.

Mentori roll

- Kogemuste vahendamine ja kompetentside arendamine.
- Protsessi planeerimine ja fookuse hoidmine.
- Tagasisidestamine.
- Mentee toetamine, julgustamine ja innustamine.
- Vajadusel mentorlustemaatiliste küsimuste ja laiemal ringil arutelude tõstatamine ühingus.
- Mentori rolli juurde ei kuulu menteele tööks vajalike oskuste õpetamine.

6. MENTORLUSTE GEVUSE KOOSTÖÖPÕHIMÕTTED

Mentor ja mentee lähtuvad peale mentorluspaari moodustamist alljärgnevatest **mentorlustegevuse koostööpõhimõtetest.**

- Mentorprogrammis osalemine toimub vabatahtlikkuse alusel³.
- Mentorlustegevuses tuginetakse KNÜ eetikakoodeksile.
- Koostöö aluseks on vastastikune usaldus ja avatud suhtlus.

³ Pilootprogrammis ei tasustata mentori tööd, kuid mentorid saavad koolituse näol ja muul moel ühingult tuge.

- Mentorlussuhet alustades nõustuvad mentor ja mentee kirjalikult *Mentorprogrammi koostöökokkuleppega*.
- Soovituslikult on ühel mentoril üheaegselt mitte rohkem kui üks mentee.
- Mentori ja mentee kohtumised toimuvad vahetult silmast silma või videokõne vahendusel.
- Protsessi alguses arutatakse läbi mõlema poole ootused, kohtumiste arv ja lepitakse kokku esialgne ajakava, mida hiljem täpsustatakse.
- Koostöö õnnestumise eest võtavad vastutuse nii mentor kui mentee, aktsepteerides üksteise väärtusi ja põhimõtteid.
- Mentee on aktiivne õppija ning mentori abiga arendab eesmärgipäraselt oma professionaalseid teadmisi ja oskusi.
- Mentor toetab mentee arengut ja aitab teostada tema potentsiaali.
- Mentor ja mentee annavad koostöö vältel üksteisele jooksvalt tagasisidet ning mentorlussuhte lõppemisel teevad kokkuvõtte protsessist.
- Nii mentor kui mentee annavad tagasisidet mentorprogrammi kohta programmi läbivijatele.
- Mentorlussuhte lõpetamise õigus – kui mentori ja mentee omavaheline koostöö ei toimi või esinevad muud takistavad asjaolud, siis on mõlemal poolel õigus mentorsuhe lõpetada.

7. MENTORI VALIKU JA TEGEVUSE PÕHIMÕTTED

Mentoriks on oodatud ühingu liige, kellel on selleks vastav taust ja omadused (vaata allolevat kirjeldust) ning nõustub mentorprogrammi koostööpõhimõtetega.

Mentoriks olemise eeldused

- Nõusolek ja motivatsioon osaleda programmis, nõustumine mentorprogrammi koostööpõhimõtetega
- Kehtiv kutsetunnistus üldjuhul järgnevatel kutsealadel (karjäärispetsialist, karjäärinõustaja, karjääriinfo spetsialist, personalispetsialist, personalijuht).
- Vähemalt 5-aastane töökogemus karjäärispetsialistina.
- Mentorprogrammi poolt korraldatava mentorite koolituse läbimine enne

mentorsuhte alustamist⁴.

- On ühingu liige, kes on tasunud ühingu liikmemaksu vastavalt ühingu põhikirjale.

Mentori oskused ja isikuomadused

- Usaldusväärne ja vastutustundlik.
- Pühendunud, tasakaalukas, eesmärgikeskne.
- Karjäärispetsialisti väärtuste ja hoiakute edasikandja.
- Nõustamise eetika põhimõtetele toetuv.
- Oskus ja tahe teisi arendada ja juhendada.
- Oskus kuulata, küsida, analüüsida ja tagasisidestada.

8. MENTEE OSALEMISTINGIMUSED

Menteena on oodatud osalema ühingu liige, kes on juba tegutsev või alles alustab tööd karjäärispetsialistina ning täidab allolevaid tingimusi:

- soovib saada tuge ja juhendamist mentorlussuhte näol valdkonnas pikemalt tegutsenud, kogunud ja mentori rolliks ettevalmistunud kolleegilt;
- on endale seadnud professionaalse arengu eesmärgid ja oskab neid mentorile kirjeldada;
- on ühingu liige, kes on tasunud ühingu liikmemaksu vastavalt ühingu põhikirjale;
- on valmis tasuma programmi osalustasu, mis on panus programmi tegevuste elluviimiseks;
- nõustub mentorprogrammi koostööpõhimõtetega.

9. MENTORPAARIDE MOODUSTAMINE

Mentorpaarid moodustab koordinaatoritest ja mentorluse tööühma liikmetest koosnev kolleegium.

⁴Valikuline, kui varasemal aastal on KNÜ mentorite koolitus läbitud.

Mentorpaaride moodustamise sammud

- Registreerunute info, sh mentorite ja menteede ootuste ja kogemuste läbi töötamine. Vajadusel võtab koordinaator ühendust ja täpsustab infot.
- Mentorpaaride moodustamine.
- Mentorpaaride osapoolte teavitamine ja paaride kinnitamine.
- Mentee võtab mentoriga ise ühendust, et edasised kohtumised kokku leppida.

10. MENTORPROGRAMMI TUGISÜSTEEM

Programmi koordineerimine mentorprogrammi töörühma poolt

Mentorprogrammis osaleval mentoril ja menteel on võimalus:

- Saada abi ja tuge programmi koordinaatoritelt koostöö alustamisel (avalduse esitamine mentoriks või menteeks), vormiliste küsimuste lahendamisel, mentori vahetamisel või muudes küsimustes.
- Pöörduda vajadusel oma küsimustega programmi töörühma liikmete või töörühma juhi poole.

Ettevalmistus

Mentorid läbivad ühingu poolt korraldatava koolituse, mis annab ühtsed põhimõtted, oskused ja teadmised mentorina tegutsemiseks. Koolitusel räägitakse üle programmi formaat, millised on ootused mentoritele, kovisioonigruppide toimumise vajalikkus, kuidas hinnatakse tulemusi ja mõju. Sealhulgas tutvustatakse juhendamise mõisteid ja mentorluse võimalusi. Koolitusel osalemine soodustab mentori rolli sisse elamist.

Menteeks kandideerinud läbivad ühingu poolt korraldatava töötoa, mille raames tutvustatakse mentorlussuhte aluseid, kovisiooni põhimõtteid ja vajalikkust, mentee rolli ning millist tuge saab pakkuda mentor. Sealhulgas antakse juhtnööre eesmärkide seadmiseks koostööks mentoriga.

Kovisioon mentoritele ja menteedele

Nii mentorite kui menteede toetamiseks korraldatakse mentorprogrammi töörühma algatusel kovisioonigrupid. Need on grupikohtumised, kus töötatakse läbi programmi käigus esile tulnud küsimused, arutatakse konfidentsiaalselt juhtumeid ning jagatakse

omavahel meetodeid. Kõvisioonigrupid toimuvad eraldi mentoritele ja menteedele, neid juhivad osalejad rotatsiooni korras. Programmi kestuse jooksul viiakse läbi kaks mentorite ja kaks menteede kõvisioonigruppi või vajadusel rohkem.

11. MENTORPROGRAMMI KASU ERINEVATELE OSAPOOLTELE

Kasu mentorile

- Teha tähendusrikast tööd, mis toetab karjäärispetsialistide professionaalset arengut.
- Omandada teadmised mentorluse olemusest, mentorina tegutsemise põhimõtetest või edasi arendada isiklikku mentorkogemust.
- Arendada enda oskusi, sh eneserefleksiooni oskusi ja tõsta oma professionaalsust.
- Ammutada uusi ideid ja värsket energiat.
- Enda professionaalsete kontaktide suurendamine.
- Olla aktiivne ühingu liige ning panustada ühingu tegevustesse.

Kasu menteele

- Sujavam kohanemine nõustamistega alustamisel või nendega jätkamisel.
- Turvaline ja toetatud õppimine kogunud karjäärispetsialisti juhendamisel.
- Mitmekülgsem professionaalne areng ning tulemuslikum ja tõhusam tegutsemine karjäärispetsialistina.
- Koostöö ühingu liikmetega, kontaktide loomine ja vahendamine, kaasatus ühingu tegevustesse.

Kasu ühingule

- Ühingu liikmete professionaalsuse tõus.
- Võimalus suurendada liikmete omavahelist erialast suhtlemist ja koostööd.
- Võimalus soodustada liikmete aktiivsust ühingusse panustamisel.
- Panustamine kvaliteetse nõustamisteenuse arendamisesse.

Kasu kolmandatele osapooltele

- Kõrgem usaldus karjäärispetsialistide vastu.
- Karjääriteenuste kvaliteedi tõus.
- Hea eeldus professionaalse nõustamissuhte kujunemiseks.

12. MENTORPROGRAMMI ELLUVIIMISE KOORDINEERIMINE

Mentorprogrammi elluviimist juhivad ühingu liikmed järgmises koosseisus:

- Marja Saarma(töörühma juht) – mentroprogrammi juhtimine.
Vastutab programmi sisulise osa kokkupanemise, koolituse, liikmete teavitamise, küsitluse, asjaajamise ja muu korraldamise eest, kaasates mentorprogrammi töörühma liikmeid. Kogub ja haldab infot programmi võtmeisikutelt. Hoiab ühingu juhatust kursis programmi tegevustega. Vajadusel kutsub kokku mentorite programmi töörühma ning kaasab ühingu juhatuse. Kooskõlastab programmi elluviimisega kaasnevad võimalikud ettetulevad ühingu eelarvega seotud kulutused eelnevalt juhatusega.
- Triin Pajo, Merike Teelahk (koordinaatorid) – mentorprogrammi tegevuse koordinaatorid.
Koordinaatorid vastutavad mentorpaaride registreerimise, moodustamise ja info kogumise eest ning on kontaktisikuks kõikide osapoolte vahel alates mentorpaaride registreerimisest kuni mentorpaaridelt tagasiside küsimiseni (mentee, mentor, töörühm).
- Mentorprogrammi töörühm. Programmi töörühma tegevliikmed on Marja Saarma, Anna Gramberg, Pille Pesti, Ave Karu, Kristel Lään-Saarik, Triin Pajo, Tuuli Mekk, Merike Teelahk, Maris Pints, Marju Põld.
Mentorprogrammi töörühma liikmed osalevad programmi käivitamises ja töös hoidmises.
- Ühingu juhatuse – toetab mentorprogrammi korralduslikes tegevustes.

Täiendavate küsimuste korral pöörduge:

Marja Saarma,

marja.saarma@tootukassa.ee